

Mangapampangan

Bilang 4

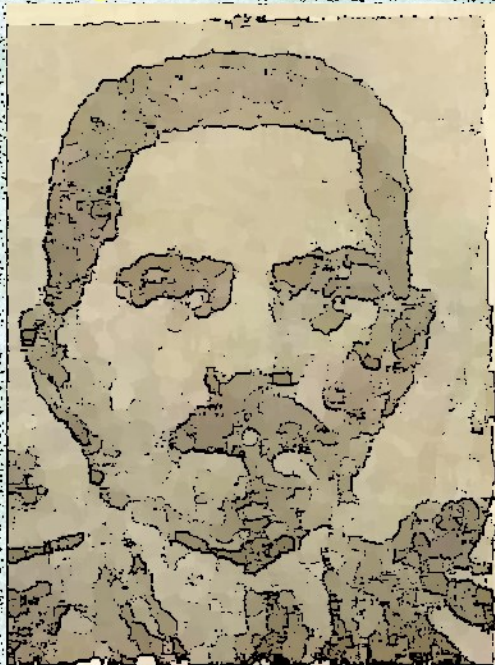
Julio 3, 2022

2022 © Anac Ning Arenas

Tamu

Libreng

Copia

Juan Crisostomo Soto y Caballa
(1867-1918)

Sinulat: Anac ning Arenas

Imprenta: Kapampangan Publishing Services

Email: capampangan@whereishome.info

* Dumingguan a babasan, luluwal balang aldo Domingo

2022 © Anac Ning Arenas

Email: capampangan@whereishome.info

Copia Bilang 4 – Julio 3, 2022.

Kalamnan:

<i>Apipisabi Mu</i>	3
<i>Crusada:</i> Mangapampangan Tamu	5
<i>Corido:</i> Adarna, Ing Encantadang Ayup	8
<i>Istoria:</i> Kapampangan - Juan Crisostomo Soto ...	13
<i>Nobela:</i> Aracnidu –Prinsiping Babagua	15
<i>Palaisipan:</i> Kurusan-Amanu #4	20
<i>Kuwentu:</i> Kapalaran.....	22
<i>Kanta:</i> Kanta Kang Indu.....	26
<i>Poesia:</i> Caministilan.....	28
<i>Kumidya:</i> Mouth-to-mouth	29
<i>Kataya Ology:</i> Alun.....	31
<i>Libru:</i> Kapampangan LAMAK.....	32
--- ooOoo ---	39
Salamat pu keng pamamasa.	39

Apipisabi Mu

Keni lele bunduk mabie ya ing Amanu. Ala yang kapatda o mu man mikana keng disgu, pablasang ya kabud balu ming salita. Ding aliwang dila e mi la kaustu. Ding anak mi keni mabsi lang panaral. Ing manong a gawi ali re natural, pablasang yang amanuan dang matas dulap a pamagaral e ya maulaga keng kekaming bie mimiral.

Maligaya kami keni lele bunduk. Payapa ing bie mi, sagana pamangan prutas, gule, langguk, asan, tugak, susu, kambing, babi, manuk. Ike ngang mibabaryu mikakalugud kami. E ke mipapatlalu o mipag-anti. Mumuna ya pa ing baryu bayu ing kekeng sarili. Nanu man ing aberya pisaupan mi.

Ngara detang "byasa", pamuntut ning ciudad, nasa ra ke kanung itas kalidad bie, talakad da keng bayung eskuela, samientuan do reng gasgas nung nu ke maglakad. Ding anak mi dagdagan do belwan ban lang mipalaut dasnan at mitas paintungulan. Deng kekaming kubu palitan dong batu, ding sumbu ming laru alilan dong de-kurienti sindi.

Kasampat da pin balak, kasanting da nasa! Ninu'ng kumustyun keng layu dang dakila? Dapot ing metung mung akalinguan da ata, nung ikeng memaryu kumpormi ke kaya? Ding kekaming anak itas dala belwan?

Wapin, ban potang milaut la e mi no akit mu man?
Ding kekaming gasgas ilapad do't samientuan, ba
nong e milabas ding pati damulag mi man? Ding
kekaming bale gawan do mo kanung batu, ban
potang kaleldo milako no presku? At ketang
kurienting kekaming panyumbu, e ro pamaten
pamu wari ding dutung ming edad nang mil anyu?

Kekami namang memaryu, e kaya yang pagumpisa
ming mipapangandirya?

Nanan mi ing panyulung nung bukas makadwa, ing
taimik ming bie milako ne payapa? At ding kekeng
anak, nung mikit-ikit la e mi no aintindyan yan mang
salita da. Ding dating mikakakyalung e no mikilala
man! Ante ing asensu, nanu ing kuwenta na?

**(Dinam ya keng poesia ning metung a poetang
magpa- talipaman).**

Letratu at disenyu keng kapagalan nang Ka Joel P Mallari at ning keyang grupung Kapangulis at aliwang boluntaryu.

Crusada: Mangapampangan Tamu

May 9, 2011

Magprisinta na ku pung manimuna keng pamaglikum donasyun a pamarala through CKS keng metung a joint account keng lagyu nang Atching Erlinda Cruz at Ca Robby siguru (nung mabisa ya y Ca Robby. Mebisa ne pu y Atching Erlinda).

Karen pung Karatula ampon Tarapal, singit tala banda lalam reng logo da reng kasaup a organisasyon - CKS, PLC, KP, DHVTSU, at aliwa pa.

lulugud at gagalang,
Bernard

Keng ikapanatili ning Amanung Capampangan 5

10 May 2011

Bernard,

(Translated)

Nung ing proyektung iti mipaltutu ya, mapaliaring maging metung ya munamang maragul a takbang papunta keng kapidustan ning kekatamung peka-manimumang parasan, a asalba ya ing pakamalan tamung Amanung Sisuan, at ning kekatamung pangatau antimong Kapampangan. Ing panigobran mu metung yang dakilang layun a migit dakal agawa kesa reng sablang poesia mung obramaestra. Isundu mu, Anac ning Arenas. Maragul tamung paulagan ing kekang kapagnasan, at yaku mismu, sientu-porsientu ing kakung suporta keng anti kaniting proyektu. Luid.

Ernest C. Turla

---

10 May 2011

Ca Bernard,

(Translated)

Munikala ku pu lati ta ya ing proyektu. Masyadung mal at maragul ing scope. Alimbawa, kailangan pu bang 2,000 la reng Karatula? At 1,000 la reng Tarpulina? Daig ne pa ing eleksyun :-). E taya

Keng ikapanatili ning Amanung Capampangan 6

maliaring tambakan ing probinsiya kareng anti-kareti karakal a materialis. Pota mayalang-kuwenta la mu uling mainis la kekatamu ring tau at opisyales. Base keng karanasan, ukulan ku lang e epektibu reng karatula ampong tarpulina uling ali da la man ababasang masalese reng lalakad ampon motorista keng dalan. Maski reng papilitus, manga-ugse la mu.

Magsilbi la mu reng "stickers" kareng pamasaerung saken, antimo traysikel ampong dyip, pati na kotsi. Ita mu.

Robby

Maragul a pasalamat kareng makatuking mebanggit kareng babo kasulatan.

Atching Erlinda Cruz

Ca Robby

Joel P Mallari

Grupung Kapangulis at Boluntaryu

Ernest C. Turla

--- Atin ya pung katuglung keng tutuki ---

Corido: Adarna, Ing Encantadang Ayup

© Anac Ning Arenas

...

Queng principeng mecarandam
ing bosis a misnang leguan
yang pangatundu na naman
quetang queyang pagsandalan.

Keng ikapanatili ning Amanung Capampangan 8

Ninu ping e mipaiglip
Queng anting tarling a basis
Nung ing dandam yang masaquit
Piung mipaldan yang pilit.

Macatapitung besis ya
Migpalibe-libe canta
Pito mu namang itsura
Palit-cule ing bulbul na.

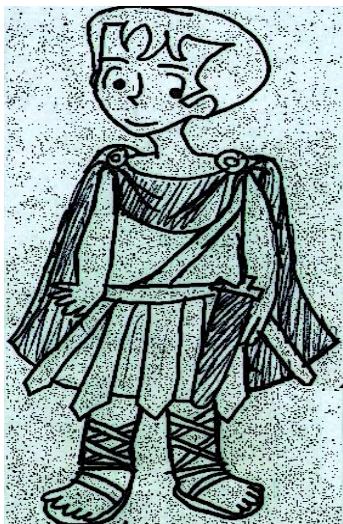
Pangayari ngan penandit
Detang pitung pamagdalit
Tinacla yang alang malit
Iting ayup a mariquit

Queng carocang capalaran
Don Diego yang mitaclanan
meguing batu ya munaman
cang Don Pedro casipingan

E nanu ing agawa pa
Ngening pamaguing batu na
sabian pang pamanenaya
Ning Ari a queyang tata.

E na neman autusan
Ing queyang anac a Don Juan
E ne agyung miwale man
Saglit man queng panimanman

Y Don Juan manenaya ya
A queya yang utusan na
E na neman paabisa
Ning Ari a queyang tata.

Inia ya na ing migcusa
Dinulug qng aring ibpa
panga-agad migsalita
macanini pangatugma.

Cacu yu cu pung tulutan
Aring cacung caluguran
Yacu namang manintunan
Ning panulu yung capaldan.

Ngeni mag-atlu nang banua
Ot ali la daratang pa
Ding adua cung mal a coya
Ing saquit yu pagrabi na

Ing paquibat ning Aring mal
bunsu cung anac a Don Juan
Nung miwale ca munaman
Lalu cu nang camate yan.

Masalpac qng pusu cu't lub
Ing gayac mu at paglaut
Inawa que ing mapatlud
Nung e na ca aquit cabud

Ing pequibat nang Don Juan
O Aring pengari cung mal
Quening lub cu pu masucal
Aquit da cong manamdaman.

Nung e yu ipaintulut
Ing pamamun cung mamunduc
Mapilit cung isalicut
Ing panlaco cu't panlaut.

Queng anti'ti nang pepalcas
Ing Ari e meca-agcas
At manwala yang tumacas
Ing principeng Don Juang wagas.

Siniclaud pangaibat ya
Queng arap ning Aring tata
bendicion pu ibie yu na
Ya nang magui cung pangontra.

Pangaibat na neng tilutan
At ya neng binendicionan
At queng Indung Reyna naman
Anti yarin menyicluran.

At inyang mayari queta
A bindicionan da neya
Tinicdo ne caibat nita
Ing principeng mesaya na.

Ing banggerahan biclat de
quinua yang limang tinape
Ilang bacal nang pagcabie
Queng lugal nang sadiang paque....

--- **Atin ya pung katuglung keng tutuki** ---

Storia: Kapampangan - Juan Crisostomo Soto

Juan Crisostomo Soto y Caballa
(Jan 27, 1867 - Jul 12, 1918)

Bulalag yang talasulat, dramaturgo at poeta sinulat yang poesia, drama, dula at zarsuela quiquilalan yang Ibpa* ning Literaturang Pampanga rebolusyunario ne ning Katipunan iniang guera periodista ya qng diyaryu nitang La Independencia ya ing Crissot a Juan Soto Crisostomo y Caballa.

Mibait yang beinti sieti keng bulan na ning Eneru, petsang Libu Walung-dalan Anamapulu at Pitu anac de ding capiasawan di Marciana at Santiago penganac de qng Bacolor, qng Sta Ines dang baryu tiru neng masa't sumulat nitang Fernandez, Cirilo queng matas nang pamagaral, itang Vicente Quirino.

Pauli ning gelingan na queng macarimang taltalan pamiapseanan matulid queng poesiang Capampangan inya queya de pelagyu pamiligligang Crissotan a catumbas ding Tagalug queng carelang Balagtasian at qng dactal nang panyulat licas queng Amanung Menanung inya Asyas* ne ning Literaturang Capampangan.

Queng queyanacan na pamung edad a maglabinng-adau megimpisa neng sinulat caring religiosung dula bistaman mas bulalag la ding tema nang maca-bansa "Ing Sigalut", "Ing Paniu nang Sita", pilan pang aliwa dapot ing dulang "Alang Diyos", obra maestra neng tacda a mipanic queyang cuwalta, at ing papuri ding malda.

Ing "Lidia" metung de reta bantug macuyad nang cuentu "Ing Sultana", "Perla", "Rubi" - dula na lang Moro-moru "Pamanguisama Ning Mete" - dula neng Juliet & Romeo "Ing Sigalot" - sinulat ne cabang bilanggu ya't presu ya nang tauli nang comidia dulang "Nanu Tang Male Cu" meco yang Julio a-dose, Mil Nuebe Siyentus Disiotsu.

At ngeni tara kabalen ganacan taya't pugayan ing sapni na ning Baculud, bayani ning dilang menan sulung alang patnang paslag qng Amanung Capampangan pauli na oyan ngeni quecata ya ing Crissotan modelu ya qng panyulat ding adle nang leganasan inya queti qng Parnasu atiu'y Crissot capilanman.

*Notes:

? Juan Crisostomo Soto

"Father of Kapampangan Literature"

http://tl.wikipedia.org/wiki/Juan_Crisostomo_Soto

? Fr Anselmo Fajardo

"Father of Kapampangan Literature"

http://en.wikipedia.org/wiki/Kapampangan_people

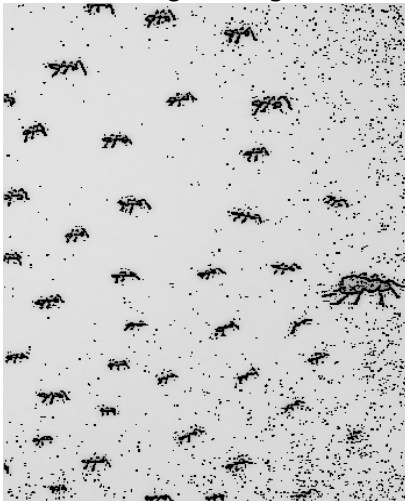
--- ooOoo ---

Nobela: Aracnidu –Prinsiping Babagua

© Anac Ning Arenas

...

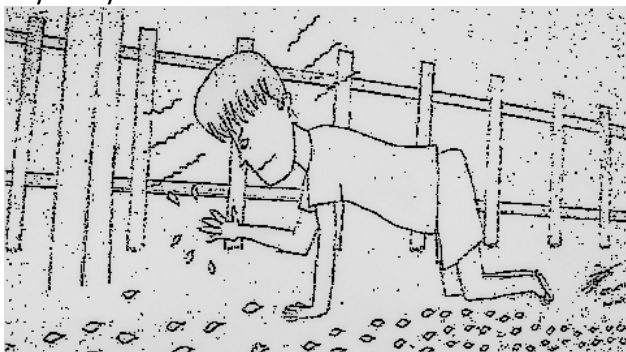
Anya quislap-waring-quildap
papuragli yang mig-buerta
caring cuyug a mamucsa
ginulut yang quislap-mata
at pilai no ding bitis
quetang bilis a agyu ra
pabalic qng licsuang bacud
bucud namung santungan na.

At pilai-nong-pilai
alang patugut ding bitis
palaut caring berdugung

alang salang mamiyapis
palapit lang daragundung,
daragasa la qng bilis
dit mung binang mag-prenu ya
pagpapac de ding manginis.

Queta namang casumangid
nitang bacud a santungan
ing marubdub a mamagua
e pa sinucu't tinucnang
pemulut nang tunggal-tunggal
ing sucad a maca-catang
cabang lalon na mingatba
bayu na yatsa calautan.

Nya'ing Babaguang mamagibis
palapit mang lalapugpug
itang paslit casumangid
palapit ne mang susuyud
at anti waring sineria

ning capalaran, binuclud
miagnan de pa atang dasan
ing mamilatan dang bacud

...

Nanu pu cayang maliari
cang Babaguang matutugis
aguiu de cayang icabius
ding cuculabid nang bitis
nu ya caya dugu anti
ing suwerti nang macagulis
antabayanan taya pu,
nung eya pa me-al-dabis.

Capatad Anac Arenas,

Imbalamu comics ya ing quecang cwentung
babagua...susubaybayan que pu....macalibang
ya...macalaco yang stress...Emu man cucutang,
calupa nang Cong Rene, anyang malati cu pu
cayabe-yabe cula ding adwa cung capatad a lalaqui,
macatucnang cami canita quing Nueva Vizcaya,
malapit quing cabunducan.. asna caracal
miyaliwang insectu carin, metung ne ing babagua.
Cacana mila quing bale casupuegu at pialungan
mila, pipapaten-paten mila, imbalamu sabungan
ding manuc, ita naman saputan caring babagua.
Elementaria cu pa pu canita. Casimplian at casaya
ing acumulatan tamo ne, pero deng anac ngeni

aliwa no pu datang...pero maniwala cu atin ta pang agawa para apalabung ya ing amanung sisuan. Maragul ya asaup ing Anac Arenas, at Mang Antonio Canlas, capamilatan din masayang, macatula at simpling cawatasan yupung gagawan.

Dacal a salamat quing oras mung ginugul para basan ya ing poema cu " Apat a Poema Para Cang Indu/My Four Poems for Mommy".

Capatad mu quing ANASI,
Marites

Cang Atching Marites,

Salamat pu queng pamamie yung pansin caring Cabaryu cung maglayun maqui-sable saput caring aluntian nang bulung ning AmanungSisuan.

Aru, ot macananu na cayu man pung mengaparas qng Nueva Vizcaya quetang cayanacan yu? Miparas cu din pung mapilan-besis at duminggu queng bandang yan, pero inia na pung magobra na cu at mipa-sabit qng aluban cung opisyu ing pamisan-misang pamilibut-libut caring mapilan nang munisipio ning bansa tamu.

Tutu ya pung macabaldugan ing istorya nang Cabaryung Babagua lalu na qng metung a anac a

lalaqui, dapot anti mu rin pu caring mangainipan at manamdaman-calungcutan, calupa da mo ding sundalus a mididistinu caring prubi-prubinsiya. Bucud pu canita, unico ya mu naman at maca-saysayan ing mala-guererung pamaquipag-quiaguis an nang Babagua qng bista ma't quinuyad-caba pero mala-coliseung arena na ning tingting-palis nung nu ne cailangang isalba ing queyang bie at suspetsa cung laban mu naman qng lub nang ilugmu naman ing caparang gladiator nang Babagua, at iti qng lagui na mu ning dinan-lang pag-laco cainip ding caprichosu dang panginuan. Migbalintato na mu pu queng canacung diua ing e cu lubusang ayabut at aintindiang trajedia nang Babagua quetang panaun ning cacung capaslitan iniang umpisa cu lang adundung qng literatura ning migbabo nung palalung cibilisasyon na ning Imperyung Roma.

-Anac Arenas.

--- **Atin ya pung katuglung keng tutuki** ---

Palaisipan: Kurusan-Amanu #4

© Anac Ning Arenas

1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12
13						14		15				
16									17			
18								19				
20			21				22					
23		24				25				26	27	
	29				30				31			
32				33		34		35				36
		36	37				38				39	
40	41					42				43		
44					45							
46				47		48						
49							50					

PABAKLE

- 1 Isiping
- 7 Matusuk keng itu
- 13 Pikpuk
- 15 Porma
- 16 Ayba mo (3,5)
- 17 Tamban keng api
- 18 Tutubu keng gabun
- 19 Lako pangatali
- 20 Alberto Dizon (1,1)
- 21 Manibalang a
sampaluk

PABABA

- 1 Ipababo
- 2 Panalsa keng tinape
- 3 Lagyung lalaki
- 4 Pamurin
- 5 Isaktu
- 6 Bagal
- 8 Armando Kabigting (1,1)
- 9 Epektu
- 10 Idagusdus
- 11 Tiaga

23 Bukal	12 Balisan
25 Lawen	14 Dalan danum
26 Banal	19 Keng lugal a yan
29 U--- (patak biga)	22 Palayo babai
31 Ipuwestu	24 Tultuleru
32 ---A (pamritu)	27 Minganga (pabalik)
33 Libu	30 Ayus buak
35 Kerang e talindata	31 Panyubung
36 Amalino	32 Gagawan sigarilyu
39 Kaku ya	33 Maulaga
40 Maka-Dios	34 Laparis
42 E dagul	35 Makadatuk
44 Yanasa	36 Lutu keng tugak
45 Kanabu	37 Beriberi
46 E pante mata	38 Bola
48 Siga (pabalik)	41 Dakpan kareng gamat (pabalik)
49 Pagawan	43 Datang
50 Lulan meng saken (4,2)	47 Mu at Ku

PAKIBAT:

<https://capampangan.whereishome.info/quiz/4>

Kuwentu: Kapalaran

© Anac Ning Arenas

Sinulput lang bigla at alang kapiadyan. Saspak ya pa ing abac keng camamaranunan. Mengapacamacama la ring disan qng bale. Pagmulalan do pa ring cabud na dinatang.

Ding aduang matuang miasawang Palu at Andu e ra apanualan ing pangapalyari. Dit man e ra asahan nung nanu't cabud-abud, kebulad-bularan, miyabe lang minuli rening mipalsintan kanu.

Migsalita ya'y Tony. Migpusitara que pu, ngana. Cabang ining Nora ta nang macarucu. Ding matuang mebigla e la mitalungcu quening kerasnan dang e pabiru-birung kabilian. Y Tony queng obra e pa man sapat kabeluan. Ken mang karera na kayayari pamu, at ala pang karanasan. Obat e ra pibalak iting pamagsubu keng maskup. Bala ra wari, nasi mung malyaring yapsa nung mekintal la casubu?

"Ot kinanyan cayu"?, nganing Tata. "Obat keilangan yu pang magpusitara? Nanu nang sabian da ri cumari cung Maria ilang cumparing Pidring! Miguit sang masampat nung memanican ta'na at picasunduan ing sablang resa-resa. Dapot keng dapat yung iyan, na'ng agawa ta pa nune aregluan namung alang pangabala".

Malagua't salita, ing sabla miatsu. Pemanican dala, at ing kasal picasundu. Pepa-sulicitud da la, pepabalu at inaregla ing kasal, pisamban, pati na ing tawu. Dinatang ing aldo ning kasal balamung kinurap mung mata. Sinumpa la king altar ding magkasuyu, at ding mangasulisita parunggit dang pabiru "ot canu ing kakasal busangut ya ngusu" 😊.

Milabas ing sabla caring bayung kesal. Ding tinuking aldo milai lang anting normal. Menicua yang obra y Tony'ng pirapal at pati ing Nora menintunan ya namang samal. Inya e melambat. metatag la kabilian. Mig-sarili lang bale keng solu rang lugal, at ing pamyabe ra nung e man santu't banal e na la man asu't pusang mipanyinghal at mibubungil.

Caibat ning pabanua linto ya y Rita, a tikian nang Lota queng tinuking banua. Di Bert ampo'y Ricky banua munaman ing pilatan da, casunud nang Lisa a sinunud cang Lota. Balitang lang eran balamu qng pamituki ra, king alus alang patlang nang cagling Nora. Puera pa caretang aduang kekikuan na, ding palipi cuto lang metung queng docena.

Linto no mang meguing manawa pamibie ring miyasawa. Mayap a pamiutus at pamicalugud a tune, nung wa man pamisan-misan ngarang mipapate. Dapot ninung mong miyasawa ing ali. Ala nang miasawang miyabe casing-tibe anti ning

karela. Maralas lang mamasyal, manalbe lang cine. Malambing lang umasdan e mu keng luwal nune pati keng bale. Ing meguing palad da e mu ipaglibe, antimong bindisyunan ning Dios - sacdal at dalise.

Kelambatan meguing biyaheru ya'y Tony. Misan mu bulanan ing keyang pamanuli. Ding anac da atin nang migyaring colegio, at deng e kinarera mangasanting no kabilian. Y Nora queng bale ne mu migdatun, atin yang tindakan a sari-sari. Kalucup no reng alang asawang palipi, at apung papasyal neng saga-saguli.

O dale metutup, mengalusisi ya pala ing bohemyung Tony at atin yang kerida. Dapot atin namang pasubali keta. Mekad pauli na ning pamagbiyahe nang e na man sa lingad sukat pang pagduda. Dakal lang lalaking maina panaguanta lalu na caring tucsung oras ning pamangulila. Ing tagkil ning pali panulu yang caua, ngara pin.

Misan, ining Tony inyang tauling uli na, e mayap panamdang keng sarili na. Maputla ya tage. Piragli yang meko, "palawe cu", ngana. "E co mababala, pagal mu", ngana pang papatuki. Minta ya ospital nung nu re sinuri. Ot daya ing luluwal keng dusuldit nang pamag-imi. Pangaras ning abac pintan de ning keyang pamilya. Belita reng mete, "prostate cancer" kanu.

Mepupus ing sabla alang kapiadyan. Yang bilis nang meko, nung nanu ya namang dintang. Ding banuang linabas atlumpulu la ampon siyam, inyang migpusitara la lalam ning kabengian. Calagung palsinta. Katning kasaysayan. Cacabang panaun ning mayap dang pamisunuran. Campante ya'y Nora anggang catataulian, ala ne y Tony'ng keyang capalsintan!

Epilogue:

Atlumpulu at siyam a banua na'ng linabas, taimik ya ing bengi keng paglalam ning oras. Detang mipaglolo atiu la keng salas, nung nu pormal ing digahan at pabulung mung laganas.

Nganing Nora cang Tony'ng maculit, "atin na cung nobyu, at e que 'pagpalit". Dapot ining Tony balaus ya pa hirit at magbaka-sakali pang pota ya makasingit.

Kekaba ning oras miparas ing paksa kareng lalaking mamanan a manuma nang bigla. At ngana ning Nora, "ba nung yakung mauma siyempre mapilit na kung tuki bista man e ku bisa".

--- ooOoo ---

Kanta: Kanta Kang Indu

Alang kayangganan ing lugud nang indu
keka o penganak supling a tinubu
anti ka mong sibul a malati tulu
malino yang danum manyaman a tutu.

Keka o penganak sukat mung ganakan
kabuktut na ka pa tatangka ra na ngan
itang sablang bague a ke kang kailangan
ban king kabait mu eka wasang-wasang.

Atiu ka pa kilub atyan nang indu mu
dakal nang pasakit ing kaya binye mu
menganib yang mate qng pangabait mu
pauli ning sakit e mu mamagkanu

Anak kang pasusuan e ditak a puyat
ing pibabatan na uli ning ke kang kiak
anggang mamangan ya bigla yang talakakd
lalu't akakit nang tatamual kang dinat

Potang masakit ka saka ka mo kikiak
ninu ing mumuna a keka lilingap
ninu ing tatangis nung e ka kakayap
bukud nang indu mo tatangis magsalbat

Di ibpa't indu mo tutung pikabalu
ing tune rang marka yang kapibabatan
mayumung lugud da mayumung tagimpan

dapot ing ablas mu mapait nung misan

Anyang malati ku kenu ku sinusu
at kenu la takde ding kinandung kaku
ninu ing minuma mingatbang pisngi ku
ala nang aliwa nung e mu'y indu ku

Potang matua nakang maina na katawan
karening takde ku ika ing kandungan
ba kung makayablas keng kekang depatan
indung mal kanako keti qng sikluban

Datang ing pananun at nung mirate ka
aku ing magbante king siping mung kama
anggiang nanu pa ita aku ing mibata
anggang king kutkutan indu yatad da ka

Kakutkut mu indu kaket muli na ku
layun kong balikan at detang wali ku
uling itang bunsu likuan meng sususu
manangis ya indu manintun kekayu

Kasakit na pala mengulilang matua
likuan mong anak mu keti king masala
nung akit mo sana ketang kabilian da
atilu keng kubu mipapanangis la.

--- ooOoo ---

Poesia: Caministilan

© Anac Ning Arenas

Malungcut ing dili ngara queta babo
lalon detang dactal potang macatando
masqui pa ing bili busal yang paniglo.
Sangcan mung tumiman cabang macabatyo
pablasang ing lumbe ning bie queng matilo
agyu nang lunasan ing mantun capasno.

Malungcut ngara man dili queta baba
basyon detang pilan queng babo mibagwa
lalu nung ing bili bubu mung daquila.
Sangcan mung titiman ing pait ning wawa
pauli ning lumbe e bida ring malda
e na'gyung pampanan ing sucling paliasa.

Caministilan mung pagbayatnan pago
manasic lingasngas salbag alingongo
angcamin a bandi ing e man asaclo.
Dapot ing alisuas pampansamantala
nung man ayanggap na ing pansin ding sabla
e lumbat dionabis palto ning masala.

--- ooOoo ---

Kumidya: Mouth-to-mouth

Atin yang matuang babaing siping bale y Milio. Ing matuang Pelang edad neng 82, yang dili nang manuknangan keng bale na, abe ning keyang sese pusa. Ala neng kamag-anak ing matua.

Atin yang malating gadget a gagamitan ban akakasabi re at amu-monitor deng keng hospital nung nukarin ya maka-rehistru antimong out-patient.

Kabasa neng Milio y Apung Pelang, at mipamepe lang gamat indat mikit la. Y Milio yamunaman ing kontak nang makalista keng hospital para nung sakaling emergency.

Misan a aldo, e re akontak y Apung Pelang deng keng hospital. Kinontak de y Milio, ban pasyalan keng bale na.

Kinatuk ya y Milo keng pasbul, dapot e mekibat ing matua. Ala ne mang susi, inya dinalan ya keng gulut bale awang. Kalub na, disan ne ing matua, makakasat keng lande. Siniyasat ne at selat. Mete ne ing matua, maputla ne kule at marimla nang bangke.

Minaus ya y Milio keng 911 ban i-report ing mete matua, at padalang ambulansiya.

Milio: Hello, 9-1-1.

9-1-1: Hello, nanu pung ing emergency.

Milio: Buri ke pung report ing mete matuang siping kung bale.

9-1-1: Atiu kayu pu keng siping na?

Milio: Opu. Mete ya pu. Maputla ne kule, masiyas, at marimla nang bangke. Padala kayu pung ambulansiya.

9-1-1: Bayu ta pu padalang ambulansiya, dinan ye pa pung mouth-to-mouth resuscitation.

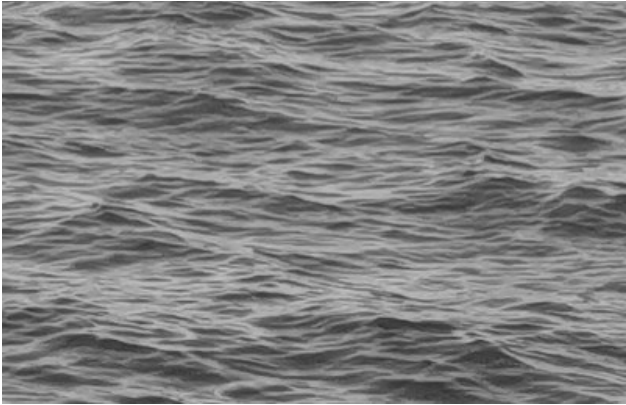
Milio: Nano? Mouth-to-mouth resuscitation?

Nanung e mu aintindian kareng salitang "Mete, Maputla kule, masiyas, at marimlang bangke".

Anggang dirit e ke dinan "mouth-to-mouth resuscitation" eh. Basta padala kayung ambulansiya. Adiyos!.

--- ooOoo ---

KatayaOlogy: Alun

Kataya: *Alun*

Pibatan: Bahasa

English: Wave

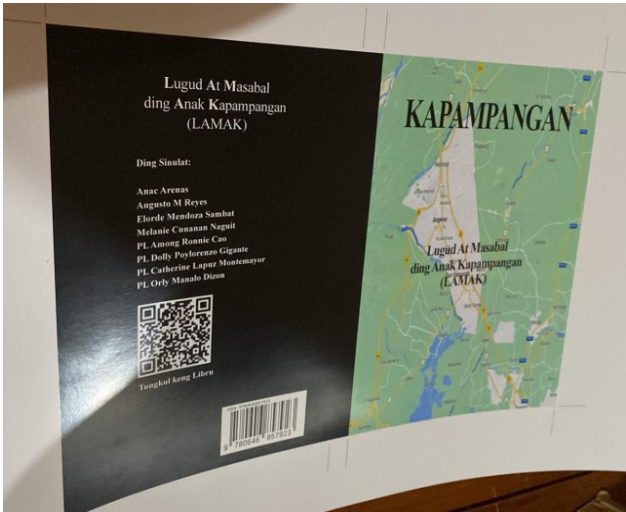
Gamit: Neng babagyu, mangaragul at makatakut ing **alun** keng dagat.

Pamaglarawan:

Ing “alun” yapin ing galo ning danum keng karagatan. Iya murin ing bagyang pamag-tas ning danum istung atin kakawe o gagalo keng banda nang lalam. Menibat ya keng sabing Bahasa (salita ra reng Melayung mipadpad keting Labuad Kapampangan, ibat keng bandang Indonesia).

--- ooOoo ---

Kapampangan LAMAK

Kekatamung Kapampangan, nung misan, mas mayap pa ing makipag-negosyu kareng e kakilala, kesa kareng dati nang kakilalang gamitan dang sangkan ing pamikilala keng pamag-ata-ata. Kapampangan ya kayang kalikasan ita, o Filipino?

Metung yang alimbawa ing Ing pamag-palimbag keng maka-letratang libru. Binie ya ing obrang palimbag keng metung a mag-impresa keng ciudad ning Angeles, nung nu ing makibandi at manibala anak de reng dati nang akapagobra ning kaputul, ketang dekada 70. E pa man mekad mibait kanita ing kasabing bayung makibandi. Pablasang tutoring yang balamu malambat nang kakilala at apagtiwalan, malagwa at mabilis ing pamisabi. **E ta ne banggitan a lagyu at kumpanya, keng lagyu ning dati**

Keng ikapanatili ning Amanung Capampangan 32

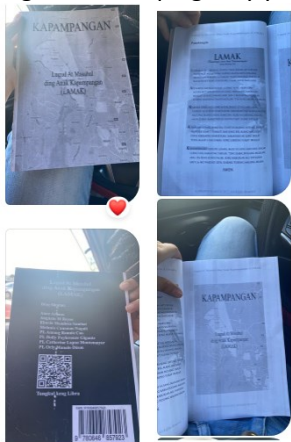
rang mayap a pamiutus ning kaputul at ding pengari niting bayung anak a talapanibala.

Anti keti lalam ing kabilian ning pamilimbag:

Mar 21, 2022 – 50% paunang bayad

Mar 24, 2022 -Atsu ne pu kang Kuya. Ing talwi mi pu pisabi i arrange at iayos de layout tapos mag sample ya pu ipakit ne ulit kaku bayu ya mag produce dakal. sibyanan ku ne pu ketang timeline, sabi na i workout ne.

Mar 29, 2022 -Good morning pu bap, ikwa ku ne pu sample. pero ing font & actual print pa pu papa check na. Ing cover daw pu glossy ya ini.

Mar 29, 2022

(Anac Arenas) Kutang mu nung nanung expected date of delivery, ba ta lang abisuan deng writers, ba ra nong padala reng contribution money da.

Mar 30, 2022 -Ing estimated pu finish pala before end of April pu kanu. Actually pu 3 weeks mu pu kanu. Kaso ni-less ne itang holiday king holy week.

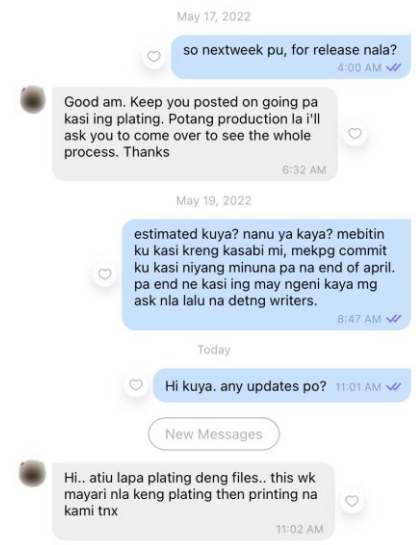
Mar 31, 2022 -Ing sabi namu pu kaku, ipakit ne kaku king Monday itang actual cover.

Apr 22, 2022 -Kitang ku na pu bap, sabi na pu update naku next week. misabe la pu kasi kanu karetang long run da, by monday pu mag-message ku ulit.

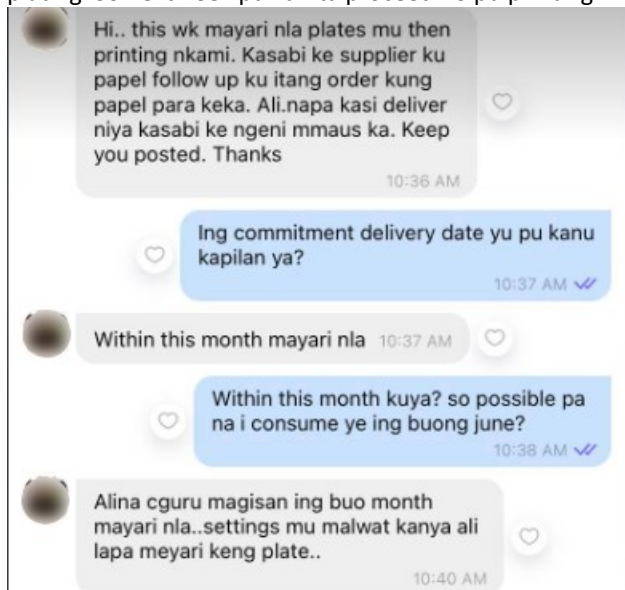
Apr 26, 2022 -Good morning pu. Meg send ku pu ulit follow-up, thru email pu.

Apr 29, 2022 -Good morning pu bap, pasensya na pu. it seems, ma-delay ya pu due to sample ballots for election.

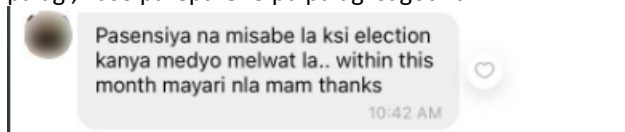
May 23, 2022 -Good am pu bap, pasensya na pu. eku pu balu ng milyari. Pero mag pa update at mag-follow-up naku pu kang Kuya ketang printing. Kaso hangga ngeni ene pa pu abie ing release date.

May 23, 2022 -ing sabi na pu, this week mayari ya plating. So nextweek pu kanita proceed no pu printing.

Jun 6, 2022 -Bap, pasensya na pu. Pa-follow up ke pin pu palagi, kaso parepareho pu palagi sagot na.

Ekua pu inexpect din kasi na mabilis ing negotiation nyang mumuna tapos pu ngening for printing na, medyo masakit ya pu i reach-out i Kuya.

Jun 20, 2022 -Hello pu bap, as per Kuya lastweek. magstart no pu kanung mag-run this monday, mag follow up ku pu ulit karela this week.

Jun 20, 2022 -Try ke pu call pota ka out ku, ena naku pu kasi rereplyan keng viber. Eya pu sasagut call, busy ya pu kanu. Pero mag leave kung message at ini pu reply na. Ka cancel no pin pu bap deng call ku. Iya kanu mawus kaku bukas.

Pasensiya na misabe la ksi election kanya medyo melwat la.. within this month mayari nla mam thanks

10:42 AM

Atin ya kasi process ing book production. Ali naman kayari ng mepriint eh finish ne. Aliya makanta. Atin yang step process.. within the month po mayari nla thanks

10:44 AM

June 14, 2022

Hi kuya. Any update pu kreng printing?

1:20 PM ✓✓

June 22, 2022

Hi kuya, kamusta? how's the printing?

8:50 AM ✓✓

Hi.. good morning.. not yet printed but on our way to set it. Need mu to adjust detang settings mi. Asap mayari ne ing book. Thanks

9:42 AM

June 29, 2022

Komusta abe?

Ot nanung miliari keng libru ta?

Karagul ku tiwala keka, uling balamu malambat da na kang kakilala, pablasang dati lang kapagobra ning wali ku reng pengari mu. Matas la paglalawe keka ing pangunakan ku at i Mama na, inya maragul ing kompiansa kung e mipalamang ing libru.

Deng kayabe kung 7 sinulat keng libru, asahan deng tanggapan ing libru keta pang Abril. Malambat da neng peningaya kareng karelang dinan, balak pa pin pang-regalu, dapot ngeni, sinawa nong manenaya.

Balu mo, maragul a kamarinayan ing pepasari mu keng pamagbinbin mu keng libru. Leko mu la tiwala kanaku reng kayabe kung talasulat, to the point na kailangan kong ibalik deng karelang perang share keng printing. Dapot ing lalung maragul a disappointment, ing balamu e ra ne akit ing libru.

Nung overloaded na ka pala keng tanggap mung obra inyang lepitan da ka, sana meg-decline ka ban kaming mentun aliwa. Ali ngening 4 months na saka mu sasabyan dakal la reng minuna. E ata fair ita abe. Deng writers ku memayad lang deposit at tinggap mu la, buri nang sabyan, agyu mung mag-deliver in reasonable time.

Keng luluwal, balamu ata ni-take advantage me ing pangunakan uli mong anak ya mu. E ku mekialam angga

ngeni uling buri keng misane makipag-deal kareng negosyanting kalupa mu, ban ma-develop ing keyang entrepreneurial acumen. Dapot ing matas nang paglalawe keka ampon pag-galang balamu libayan mung pamagsamantala.

E mi sukat isipan ing gewa mung pamagtratus kekami agyang anti mung costumer. Ika pa mong pekalawen ming matas a pangatau at negosyanti.

Ing tutu, okey mu nung e ta ne sundu ing libru. Keka na la mu reng down-payment a tinggap mu na. Barya la mu ren, in the scheme of things. Anti ku na lang abalag keng dalan at ika ing mekapulut.

Panayan ku ing malagua mung pakibat, abe..

Note:

Panenayan ta ya pang makibat ing kasabing makibandi keng imprenta, nung ngana paya at nung balak no pang deliver, at nung kapilan, deng 200 a copia ning libru. Ing dapat atlung duminggung obra miras nang maigit atlung bulan, at ala pang masaleseng delivery date.

--- ooOoo ---

Salamat pu keng pamamasa.

Antabayanan taya ing katuking bilang keng tutuking Domingo.